# DISPUTATIO MEDICA

## INAUGURALIS

DE

# RUBEOLA.

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b31943895_0003

# DISPUTATIO MEDICA
# INAUGURALIS
## DE
# RUBEOLA;

*QUAM,*

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

*ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;*

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI Conſenſu, et

Nobiliſſimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

*PRO GRADU DOCTORIS,*

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

THOMAS WILSON,

*ANGLUS:*

SOCIET. CHIR. MED. SOC. HON.

SOCIET. PHYS. SOC.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBAT ADAMUS NEILL CUM SOCIIS.

M DCC XCV.

VIRO EXIMIO

FRANCISCO HUMBERSTON MACKENZIE

DE SEAFORTH,

COHORTI PEDITUM SEPTUAGESIMÆ OCTAVÆ

PRÆFECTO;

QUI, GENERE ILLUSTRIS,

VIRTUTIBUS ILLUSTRIOR,

DIGNITATEM SINE INVIDIA SUSTINET;

LIBERALIUM SCIENTIARUM AMANTISSIMO,

BONARUM ARTIUM FAUTORI STRENUO,

HUMANI GENERIS AMICO;

DISPUTATIONEM HANC INAUGURALEM,

TAM OB INNUMERA BENEFICIA COLLATA,

QUAM OB AMICITIAM

QUA SE NUNQUAM NON DIGNATUS EST,

D. D. CQUE

AUCTOR DEVINCTISSIMUS.

# DISPUTATIO MEDICA

## INAUGURALIS

### DE

# RUBEOLA.

---

QUONIAM leges hujus inclytæ Academiæ ab omnibus, qui ſummos honores in medicina petunt, ſpecimen ſcientiæ medicæ exigunt, his legibus obtemperaturus, quædam de Rubeola ſcribere ſtatui, morbo certe haud parvi momenti, quippe cum vix quiſpiam hominum eſt quin vel ſemel ſic laboret ante legitimam ætatem.

## DEFINITIO.

Cullenus, nuper Profeſſor celeberrimus noſter, morbum de quo tractamus ſic definivit, "Synocha contagioſa, cum ſternutatione, " epiphora, et tuſſi ſicca, rauca. Quarto die, " vel paulo ſerius, erumpunt papulæ exiguæ, " confertæ, vix eminentes, poſt tres dies, " in ſquamulas furfuraceas minimas abeun- " tes."

## HISTORIA.

Medicis ſeculorum mediorum Rubeola primo innotuit. Morbus enim hic principio in Ægypto, et in locis Arabiæ interioribus, finem verſus ſeculi ſexti, vel initio ſeptimi, comparuit; atque ex his terris, cum armis Sara-

Saracenorum progrediens, vel cum commercio mercatorum diffuſus, per Hispaniam, et deinde per totas Europæ partes, vagatus eſt. Morbus procul dubio admodum contagioſus eſt, et quandoquidem neminem ſecunda vice afficit, ætatem teneram præcipue adoritur.

Quanquam autem Rubeola in quælibet anni tempora cadere poteſt, menſe Januario plerumque, vel ad plurimum vernis temporibus, ingreditur, circa æquinoctium vernum maxime graſſatur, et menſe Junio fere penitus evaneſcit. Incipit horripilatione, cum calore et frigore viciſſim alternantibus; his ſuperveniunt febris continua, ſitis, appetitus proſtratus, calor intenſus, lingua arida, raro ſicca, tuſſis moleſtiſſima, capitis gravedo, ſomnolentia, coryza, et ſternutatio frequens. Oculi ſcintillantes humorem tenuem diſtillant, facies rubeſcit, palpebræ tument. Vomitus ſæpe adeſt, ſæpius vero diarrhœa.

Quarto

Quarto circiter die, plerumque, maculæ parvæ, rubræ, in facie erumpunt, morſus pulicum æmulantes, quæ, auctæ numero et mole, coaleſcunt, et maculas majores, forma et magnitudine varias, conſtituunt. Hæ maculæ tactu, ſed non viſu, ſupra cutem eminere percipiuntur. Poſtea papulæ ſimiles per pectus, ventrem, brachia, crura, ac femora, ſparſæ, apparent: tamen in his locis non ita diſtinctæ ſunt, neque in altum adeo efferuntur.

Eruptis papulis, nauſea et vomitus plerumque ceſſant, aut ſaltem miteſcunt, ſed febris intenditur, tuſſis augetur, et ſpirandi difficultas; epiphora etiam et cephalalgia, capitiſque gravedo, adhuc durant.

Tumor faciei ſexto ut plurimum die ſubſidere incipit, maculæque minus coloratæ fiunt: in corporis autem partibus reliquis, maculæ adhuc latiſſimæ, ac ruberrimæ, apparent.

Octavo

Octavo die maculæ faciei evaneſcunt, et perpaucæ in aliis partibus conſpiciuntur.

Nono die penitus viſum fugiunt, cutis faciei, nonnunquam et totius corporis, quaſi farina conſpergitur, cuticula etiam rupta ſquamis furfuraceis decidit.

Febris et tuſſis in hoc ſtadio morbi aliquando mitigantur, et ægrotus cito convaleſcit, ſæpius autem hæ intenduntur, nam hoc peculiare habet Rubeola, quod maculis evaneſcentibus, debito quamvis morbi tempore, febris increſcat, tuſſis augeatur, et reſpirandi difficultas, imo et ſæpe peripneumonia ſequatur *.

Diarrhœa aliquando morbo ſupervenit, aliquando moleſtiſſima fit, et per plures hebdomadas perſtat; inde ſubſequuntur nonnunquam abdomen tumidum, et maxime tenſum, corporis

* Van Swieten.

corporis reliqui ſumma macies, tandemque tabes exitioſa.

Hic morbi curſus regularis vel ordinarius eſt, quem clariſſimus SYDENHAMUS tam accurate deſcripſit; interdum vero decurſus minus regularis eſt, et ſymptomata graviora comitantur.

Puſtulæ nonnunquam citius, nonnunquam ſerius multo apparent, et ſæpe artus, et truncum corporis, primo occupant. Aliquando veli penduli palati, et tonſillarum, affectio inflammatoria comitatur. Aliquando maculæ ſupra cutem ſurgunt, puſtulis variolarum ſimiles, et ſecundo morbi die cernuntur *. Nonnunquam evaneſcentibus papulis cuticula non deſquamatur. Interdum maculæ derepente retrocedunt, et mox ſubſequuntur præcordiorum oppreſſio, ægrimonia in pectore, et delirium.

Aliquando

* Vid. Edin. Med. Eſſays, tom. 2.

Aliquando diatheſis putrida hunc morbum comitatur, ubi major debilitas, et oculorum inflammatio plorans, adſunt, cum capitis gravitate maxima, et febri ardente, maculis ſecundo die per totum corpus erumpentibus, ingraveſcente tuſſi et ophthalmia. Tum de calore admodum intenſo, et inquietudine corporis, cum anxietate, æger conqueritur. Nil ex pectore exſcreatur. Reſpiratio perquam difficilis eſt, cutis ſicca, lingua arida, plerumque fuſca et ſqualida, cum ſiti inſatiabili. Fauces colorem violaceum et ſubatrum oſtendunt. Pulſus parvus, frequens, raro plenus, et debilitas maxime urgens, adſunt. Poſt dies quatuor vel quinque, vel paulo ſerius, eruptio, calor, et inflammationis ſigna alia, evaneſcunt; exulcerationes ferè inſanabiles oculorum ſuperveniunt, ſitis plerumque ceſſat, ſymptomata autem cætera augentur, et, cum pulſu velociſſimo, debili, inæquali, ſummaque debilitate ſubſequente, et præſertim ſi in hoc ſtadio

dio morbi diarrhœa adſit, delirio ſupervenien-te, mors cito finem vitæ imponit *.

## DIAGNOSIS.

Morbi qui Rubeolam maxime ſimulant, catarrhus, miliaria, variola, varicella, et ſcarlatina, ſunt. De his in ordine dicam.—Imprimis de Catarrho.

Cum ſymptomata catarrho propria, rubeolæ communia etiam ſint, diſcrimen inter hos morbos, priuſquam maculæ eruperint, haud ex facili patet. In catarrho autem plerumque ſymptomata omnia mitiora ſunt, febris non tam vehementer ardet, neque ægrimonia in pectore, nec ſpirandi difficultas, adeo tantum ægrotum opprimunt; neque eſt tuſſis tam arida, nec rauca, in hoc quam in iſto morbo. Confiteor planè inter rubeolam et catarrhum contagioſum,

* Vid. Clar. WATSON Med. Obſ. Lond. tom. iv.

contagioſum, ut anno 1782 comparuit *, primis morbi diebus, me vix diſtinctionem ullam certam invenire: reſpicienda eſt aëris conſtitutio, et morbi epidemici graſſantis natura, ex quibus morbi genus optimè cognoſcatur: eruptis vero maculis non amplius cauſa dubitandi erit.

In miliaria, papulæ in facie nunquam cernuntur: ſerius multo, quam in rubeola, erumpunt: citius retrocedunt: ſudor etiam olidus adeſt, abſque tuſſi vel ſternutatione.

A variola et varicella, rubeola facile diſcriminatur. Si excipias eruptionem, nullum ſymptoma commune habent. Licet enim in variolis confluentibus, facies prima eruptionis rubeolæ ſimillima ſit, ſymptomata alia communia tam valde diſcrepant, ut, ſi animus his



* Vid. Med. Communicat. vol. 2.

advertatur, diſtinctio inter hos morbos haud difficilis fuerit.

In febre ſcarlatina, neque coryza, neque epiphora, eſt. Maculæ citius quam in rubeola apparent, majores, latioreſque, cum rubore univerſo per faciem et totum corpus diffuſo, cernuntur. " In febre ſcarlatina, uni-" verſa cutis maculis parvis, rubris, interſtin-" guitur, quæ tamen et crebriores et latiores " ſunt, et magis rubent, neque adeo uniformes " ſunt, ac maculæ illæ quæ morbillos con-" ſtituunt *." Cutis compreſſa albeſcit. Tuſſis aliquando, ſed non neceſſario, ſcarlatinam comitatur. Ita opinatur WITHERINGUS hujus morbi narrator fideliſſimus: " I confeſs " to have met with one caſe of the ſcarlatina, " in which a troubleſome cough aroſe upon " the ſeventh day, and diſappeared on the " tenth; but in the meaſles it is a leading " ſymptom,

* Celeb. VAN SWIETEN. tom. ii. pag. 401.

" ſymptom, and continues not only during
" the eruptive fever, but for many days after-
" wards *."

## PROGNOSIS.

Hanc in *propitiam* et *infauſtam* dividemus.

*Propitia.*—Quando rubeola mitis eſt, et regularis, ſymptomatis ordinem ſolitum ſervantibus, ſi perite tractetur, brevis et fauſtus morbi finis ſperandus eſt. Verbis SYDENHAMI experientiſſimi " omni prorſus periculo vacant morbilli ſi modo perite tractentur †."

Quo citius erumpunt maculæ, eo fere mitior morbus; tutiſſimus vero, ubi puſtulæ nimium ruboris non habent ‡. Si, quarto ab eruptione

* WITHERING, on the Scarlet Fever.

† SYDENHAM, de Morbillis. ‡ Illuſt. MEAD.

eruptione die, ritè deſquametur cutis, non eſt quid timendum *.

*Infauſta.*—Ubi morbus mali moris eſt, cum ſymptomatum concurſu irregulari, vel febre typho comitante, finis incertus et ſæpe exitioſus erit.

Rubeola puſtuloſa magis exitialis eſt quam regularis, quæ in altum non agitur.

Malum eſt, ubi ingens accedit febris, vehemenſque ſpirandi difficultas, et inquietudo corporis, et multa ſitis, et infirmæ vires, adſunt.

Ubi maculæ palleſcunt, aut liveſcunt, eventus peſſimus timendus eſt : imo "morbilli li-"veſcentes plures quam ipſæ variolæ ne-"cant †."

Cum

* Huxhamus. † Ibid. de Aëre et Morb. epidem.

Cum maculæ derepente, ante tempus morbi debitum, rurſus occuluntur, ægroti plerumque pereunt. Si, puſtulis abeuntibus, ullo morbi tempore, ſubſequantur oppreſſio præcordiorum, cum ſpirandi difficultate, febrique adaucta, metuendum eſt ne ſuperveniant peripneumonia et delirium.

Diarrhœa mitis ſub initium, vel finem morbi, haud ſignum malum eſt. Salivationes etiam moderatæ non ſunt timendæ. Verbis Hoffmanni, "Diarrhœa et ſalivationes ni-
"miæ, incongruo morbi tempore, obortæ,
"ſtatum pejorem afferunt, licet moderatæ hæ
"evacuationes, ſi in principio et fine morbi
"critice incidunt, plus plerumque proſint
"quam obſint *."

CAU-

* Hoffman. Illuſt. de Morbillis.

## CAUSÆ.

Minime diſputatur apud Medicos de rubeolæ cauſa. Inter omnes conſtat hunc morbum ex contagio quodam ſpeciali oriri: tranſmiſſio frequens morbi ad aſtantes et ad totas familias, iſtam ſententiam ſatis comprobat; moduſque etiam, quo per urbes et regiones vagatur, eandem demonſtrat. Quæ vero ſit iſtius contagii natura ſpecialis, vel qua ratione contagium hoc morbum ſuum proprium efficiat, nobis omnino ſunt incognita. Cauſæ morborum multiplices ſunt, plerumque obſcuræ, interdum inſcrutabiles; contagiorum autem variorum in corpus humanum effectus varios quotidie videmus. Neminem plus una vice adoritur rubeola; licet igitur ex eo inferre, in corpore humano aliquid a partu uſque ineſſe, contagii actioni favens, et hoc, quicquid

quid ſit, *cauſam prædiſponentem* vocamus. Pars quædam ſanguinis, vel fluidorum aliorum, forſan eſt, quæ, quaſi fomes, contagio ſubſerviat; forſan in ſyſtemate nervoſo aliquid ineſt huic potentiæ obnoxium, quod, poſt morbum paſſum, aut mutatur, aut fugatur, adeo ut poſtea iners omnino evadat.

Infantes et pueri, magis quam ſenes, rubeolæ ſunt expoſiti, quia fortaſſe fomes in hac ætate tenella plus abundet; forte ex forma debiliore; probabile enim eſt, quo debiliores vitæ vires fuerint, eo facilius vi contagionis corpus eſſe ſuccubiturum. Quamvis etenim omnes, et juvenes et ſenes, robuſti infirmique, his potentiis proclives ſint, tamen certum eſt, omnia, quæ vitæ vires ſubducunt, et abſumunt, homines morborum aggreſſioni magis obnoxios reddere. Quandoquidem porro morbus per longum tempus quieſcere videtur, aliquando ſparſim vagari, aliquando per regiones totas propagari,

propagari, proinde non abſimile eſt, contagium hoc effœtum, vel innocuum fore, ni alia neſcio qua cauſa, adjuvaretur, vel excitaretur. Et hanc medici fere omnes in conditionibus aëris quibuſdam quæſiverunt, minime dubitantes quin ex his *cauſa remota* morbi oriretur.

Procul dubio aëris qualitates variæ morborum multorum cauſas efficiunt; nam, quibuſdam anni temporibus, quidam morbi propagantur, nunc longe lateque diffunduntur, omnes contagione proſternentes; nunc impotenter lenteque ſerpunt, quaſi pabulo carentes, paulatim dormiunt, ſeu penitus ceſſant. Sic Homius, Materiæ Medicæ noſter Profeſſor celeberrimus, dicit: "Quædam miaſmata morbifica, uti variolarum et morbillorum, aliarum regionum indigenæ, per aërem propagantur, ſeſe in corpore humano multiplicant, iterumque viribus auctis exeunt ad "eoſdem

" eoſdem morbos propagandos, aliquando magis, aliquando minus, ſecundum aëris, et corporum diſpoſitionem agunt, ſed nunquam omnino debellantur *." Hæc etiam HUXHAMI ſagaciſſimi ſententia fuit: " Atqui niſi una conſpiret, contagium fovens, aëris conſtitutio, ſæpe vel intra unum, alterumve, domicilium, in ipſis quaſi extinguitur morbus †." Non diſputatur igitur, vel atmoſphæræ vel cœli, conditiones quaſdam, ad miaſmata morbifica propaganda, neceſſarias eſſe; nequaquam vero conſentitur in qua qualitate ſpeciali id reperiatur. Hoc jacet in tenebris adhuc, et ſemper fortaſſe jacebit. Hujus inveſtigationi HUXHAMUS multam operam dedit, ſed parum profecit. Multum etiam laboravit SYDENHAMUS, qui dicit, " Quamvis autem diverſas diverſorum annorum habitudines quo ad manifeſtas aëris qualitates maximâ qua potui diligentiâ notaverim, ut

 " vel

* Cl. HOMIUS Prin. Medic. ſect. iii. pag. 7.

† HUXH. de Aëre et Morb. epidem.

" vel exinde cauſas tantæ epidemicorum vi-
" ciſſitudinis expiſcarer, me tamen ne hilum
" quidem hactenus promoveri ſentio, quippe
" qui animadverto, annos, quoad manifeſtam
" aëris temperiem, ſibi plane conſentientes,
" diſpari admodum morborum agmine infe-
" ſtari, et vice verſa *."

*Cauſa proxima* rubeolæ eſt contagii hujus ſpecialis actio, faventibus cauſis remotis, in diſpoſitionem corporis prædiſponentem; quaſi ſtimulus peculiaris, ſui generis, membranas mucoſas, et glandulas in his ſitas, præcipuè afficiens.

## RATIO SYMPTOMATUM.

Obſervationibus nunc ſatis conſtat, materiem quandam contagioſam ſubtiliſſimam, per aëra diffuſam, pro cauſa rubeolæ habendam eſſe.

Ex

* Sydenham. de Morbis epidemicis.

Ex hoc fonte rationem ſymptomatum deducere conamur. Hoc virus ſtimulans, et acre, membranam mucoſam, et eam, Schneideriana dictam, præſertim, parteſque alias tenuiter tectas, infeſtat, et in hoc modo, ut in partes varias agit, ſymptomata varia oſtendit. Cum naſum et oculos afficit, *epiphora*, *coryza*, et *ſternutatio*, ſequuntur, his enim actionibus excitatis, vis naturæ medicatrix, miaſmata morbifica abluere, et fugare, conatur.

Affectis membranis quæ fauces, laryngem, et cavum pulmonum, veſtiunt, *raucedo*, ex harum partium ariditate, et *tuſſis*, ex irritatione continua, ſuperveniunt. Halitus enim blandus ſubtiliſque has partes continuo humectat, et perquam neceſſarius is eſt modulationem debitam voci dare; hoc autem exſiccato, vox harmonia caret, et rauca fit. Ubi vero quivis humor acris fauces, laryngem, vel membranam internam pulmonum irritat, ſecundum leges corporis, *tuſſim* immediatè excitat,

tat, ad cauſam irritantem fugandam; et irritatione perpetuo vexante, tuſſis, ut in rubeola, continua, et moleſtiſſima fit.

Si materies morbifica, per longum tempus, arteriolas, et glandulas, in ſuperficie pulmonum interna, ſitas, irritare perſtet, tubercula formantur, quæ vaſa ſanguifera comprimendo, effuſiones ſanguinis, ſive ex ruptis vaſis, ſive ex tranſudatione, faciunt, et hæmoptyſin, ulcuſculaque etiam quæ mali moris ſunt. Inde exſcreatio puris, et ejuſdem abſorptio, quæ febrim hecticam, et phthiſin veram, inducit.

Omnibus plane apparebit, qui connexionem intimam inter pulmones et ſuperficiem corporis non ignorant, quot et quanta mala haud dubio regreſſum ſubitum papularum rubeolæ conſequantur. Papulis enim citius, quam oporteat, retrocedentibus, ſanguis ad interiora ex partibus extremis dirigitur, oppletiſque

pulmonibus,

pulmonibus, congeſtiones, et effuſiones ſubſequuntur, quæ liberum pulmonum motum impedientes, *dyſpnœam* inducunt. Si verò vaſorum extremorum pulmonum ſpaſmus adſit, cum cordis arteriarumque actione valida, *peripneumonia*, ſive pulmonum, vel membranarum, quæ eos veſtiunt et ambiunt, affectio inflammatoria, ſupervenit.

*Delirium* quoque ex cerebro ſimiliter affecto ortum ſuum ducit. Nam quâcunque causâ circuitum ſanguinis per pulmones impedis, eâdem causâ, recurſum ejus ex capite ad ventriculum cordis dextrum prohibes; inde autem faciei ſuffuſiones, cerebri oppletiones, effuſiones, delirium, et coma, oriuntur.

RATIO

## RATIO MEDENDI.

Ex dictis de cauſis, hiſtoriaque rubeolæ, natura morbi colligenda eſt. Curationem nunc exequi oportet ;—quam ut melius exponam, ni fallor, utile erit, morbum in ſtadia tria diviſum conſpicere. Primum ſtadium morbum reſpicit priuſquam maculæ eruperint. Secundum, poſt macularum eruptionem ad cūticulæ deſquamationem uſque morbum complectitur. Tertium ſequelas comprehendit.

Quapropter conſilia ſequentia adhibenda ſunt.

1. Diatheſin corporis phlogiſticam minuere, et irritabilitatem ejus inordinatam ſedare.

2. Symp-

2. Symptomata quædam, quæ morbum exaſperant, mitigare, vel amovere, et motum fluidorum ad ſuperficiem corporis dirigere.

3. Reliquiis morbi occurrere.

1. Quandoquidem in rubeola periculum maximum ex diſpoſitione corporis irritabili, vel inflammatoria, oritur, ne quid mali inde eveniat, imprimis cavendum eſt. Hoffmanni illuſtriſſimi ſi verbis utar: "Qui perniciabibus his morbis pereunt, ut plurimum, partium internarum ex inflammatione, et ſubſequente ſphacelatione, vel ſuffocatione, per anginam, et catarrhum ſuffocativum, moriuntur *." Prima igitur ſit cura bene perpendere, primulo morbo, ſi intra moderamina juſta vitæ vires retineantur. Ubi morbus mitis eſt, quem febris non vehemens movet, medicamentis multis non eget. Sufficit ibi adminiſtrationem antiphlogiſticam adhibere, diluentia

* Hoff. ſect. ix. ch. vi. tom. 2.

diluentia tepida affatim propinare, juſcula tenuiora, decoctaque ex hordeo, adminiſtrare. Hæc nutrimenti ſatis præbent, ſanguinem, et corporis humores alios, diluunt, acrimoniam obtundunt, et leniter, ſine calore, diaphoreſin promovent. Rectè etiam eodem tempore ægrotus admonetur, ne ſe actioni frigoris inconſultè objiciat; frigus enim omnia conſtringit, perſpirationem impedit, et humores interiora verſus cogit. Caveat nihilominus calorem vitare; calor enim motum fluidorum nimis auget, febrim intendit, et inflammationibus internis viam facilem præbet.

Ubi vero morbus gravior eſt, opem medici perquam ſedulam poſtulat. Regimen antiphlogiſticum accuratiſſimè adhibendum eſt. Oportet ægrum in cubiculo, vel etiam in lecto per dies duos treſve ſe continere, dum ſymptomata ſæviunt. Caveat autem ne cubiculus nimis caleſcat, ac ne plus ſtraguli induatur quam frigoris ſenſum arcere ſufficiat.

"Erum-

" Erumpentibus morbillis ab aëre frigido madidiſque ſudore induſiis ſummopere cavendum eſt, his enim creberrimè repercutiuntur exanthemata, neque interea æſtuoſo in aëre continendus eſt æger, nec ſtragulis onerandus, nam et ſpirandi difficultatem adaugent, et ſudores immodicos eliciunt *." Calor optimus is erit, quem quinquageſimus quintus thermometri Fahrenheitiani gradus, aut, ad maximum, ſexageſimus quintus, indicat. Confugiendum quoque eſt illico ad remedia efficaciſſima, quæ ſunt, ſanguinis miſſio, refrigerantia, demulcentia, anodyna, epiſpaſtica, emetica, et pediluvium.

*Sanguinis miſſio.*—Sanguis copioſè detrahendus eſt, et hæc evacuatio repetenda, modo ferant vires, donec diatheſis phlogiſtica ſatis minuatur. Quo citius mittatur ſanguis eo melius. Sanguinis enim detractio præcipuum



* Huxh. de Aëre et Morb. epidem.

remedium eſt ad diſpoſitionem inflammatoriam corporis minuendam, nil etiam plus poteſt ad actionem cordis arteriarumque enormem cohibendam, relaxationem enim facit, nimium ſanguinis curſum mitigat, et inflammationem adimit.

*Refrigerantia.*—Ex his, acida, et ſales medii, maximè ſunt accommoda.

*Acida* vi ſedativa pollent, circuitum ſanguinis auctum ſedant, calorem imminuunt, ſitim levant, urinam movent, et perſpirationem excitant. Acidis vegetabilibus et foſſilibus præcipuè utimur, priora verò multas ob rationes anteponimus.

*Sales medii* fluida ad ſuperficiem corporis invitant, quin et ſtricturam cutis ſolvunt, perſpirationem eliciunt, caloremque abnormem minuunt, alvi ſolutionem lenem faciunt, et

urinæ

urinæ ſecretionem movent. Opportunum igitur erit acida, aut vegetabilia aut foſſilia cum potu ordinario adhibere, et ſales medios, inter quos eminet nitrum propinare. Sic vaſcula extrema aperta ſervabuntur, quo exitus facilis maculis erumpentibus præbeatur.

2. *Demulcentia.*—Tuſſis aliquando admodum ſevera, moleſtaque fit, adeo ut neceſſè ſit ſeveritatem ejus compeſcere. Huic conſilio demulcentia ſunt eligenda, et manu liberali propinanda. Hæc linguam, fauces, et partes quas materia acris morbifica nunquam non infeſtat, illinendo, irritationem conſopiunt. Materia mucoſa vegetabilium, vel olea blanda expreſſa, maximè in uſu ſunt. Hæc verò, cum magno fructu, ægroto ſub forma eclegmatis, opio conjuncta, adhibeantur.

*Opium*, anodynis omnibus longe anteponendum eſt. Nam hoc, licet primò cor et arterias

arterias ad motus validiores excitat, vi ſedativa, etiam et antiſpaſmodica, potitur, quæ viribus ejus ſtimulantibus longè antecellit. Opium dolorem fugat, quietem facit, et conſtrictionem vaſorum extremorum ſolvit: opii proindè uſus ad tuſſim compeſcendam, non modò tutus, verùm etiam admodùm efficax, et commendabilis eſt. SYDENHAMUS experientiſſimus opium ægrotis hoc morbo laborantibus, ab initio ad finem uſque, propinandum juſſit. Huic ſententiæ ſuffragatur etiam celeberrimus noſter CULLENUS.

*Pediluvium.*—Aqua tepida partes ſolidas relaxat, et vi ſua antiſpaſmodica haùd parùm confert. Magnoperè juvat ægroto ſpaſmis et convulſionibus correpto, ante papularum ſcilicèt eruptionem, pedes et crura in aquam tepidam immergere, vel fotus tepidos his partibus, per horam unam vel alteram, admovere, opiique etiam, eodem tempore, doſin amplam porrigere;

porrigere; hoc enim modo, ferè, papulæ, abſque ægroti perturbatione, eliciuntur.

Simul ac macularum eruptio in facie et ſuperficie corporis totâ apparuerit, ſymptomata morbi omnia nonnunquam mitigantur. Ubi res ſic ſe habet, reliqua medela citò abſolvitur. Sæpius vero malum ingraveſcit, et curam perquam ſedulam exigit. Quoniam autem ex irritatione tuſſis et derivatione ſanguinis ad pulmones, periculum maximum fit, ne congeſtiones et inflammationes fiant, ſumma ope nitendum eſt motum fluidorum ex partibus internis ad externas amoliri. Huic conſilio emetica mire proſunt.

*Emetica*, ſive ad vomitionem ciendam, ſive ad nauſeam ſolummodò excitandam, propinamus. Meliores vero effectus edunt, experientia propria docente, quum vomitionem plenam excitant, quam ubi meram nauſeam efficiunt.

ciunt. Ventriculum enim dum evacuant, et agitant, membranæ mucoſæ gutturis, et faucium glandulas, ſtimulant, et mucum acrem, pituitamque tenacem, detergunt. Emeticum quinetiam, cum opio et ſale medio conjunctum, remedium antiſpaſmodicum fit valdè pollens, et multò magis ad ſuperficiem corporis fluida nunc movet. Optimum igitur medicamentum eſt malum ex pulmonibus et partibus interioribus amovere, tuſſimque moleſtam eodem tempore compeſcere.

*Epiſpaſtica* in hoc morbi ſtadio remedia haud parvi momenti fiunt. Multùm diſputatur apud medicos de actione veſicatoriorum, ſive ut ſtimulantia, ſive ut ſeptica, ſive ut evacuantia, ſive denique ut antiſpoſmodica agant. Ultimæ ſententiæ nos favemus. Haud enim ut ſtimulantia agunt, quia peripneumonias, alioſque morbos inflammatorios ſanaverunt; neque utì ſeptica, quia in typho, et aliis morbis

bis putridis optimos effectus ediderunt. Nonnunquam ut evacuantia operationem ſuam edere, concedo, uti in eryſipelate, et in opthalmiâ. Verum ex viribus eorum antiſpaſmodicis, plerumque, plus expecto, quippe cùm ſine ſtimulatione vel evacuatione ſæpiſſimè morbos fugant. Utcunque ſit diſputatio, pro comperto habeo, multùm beneficii, hoc morbo laborantibus, hæc remedia afferre, ſive ut evacuantia, ſive ut antiſpaſmodica, effectus ſuos edant. Iis præſertim, qui ob tuſſiculam moleſtiſſimam, ex colluvie acri pulmones irritante, inquietantur, non raro profunt. Miro autem in modo capitis gravedinem doloroſam tollunt.

Nullum utique ſymptoma hujus morbi magis infauſtum, aut funeſtum eſt, quàm puſtularum derepentè, ante tempus morbi debitum, retroceſſio. Hoffmannus, ubi hoc accidit, jubet cathartica quamprimum propinari, et exempla duo eorum uſus com-

probantia

probantia tradidit; unus ex ægrotis diarrhœa correptus, cum puſtulæ ſubito retroceſſerant, brevi convaluit; alter, nullo alvi fluxu ſuperveniente, mortuus eſt. Huxhamus verò nos ſuadet corpus fricare, et cardiaca idonea porrigere. "In hoc caſu linteis, aut pannis ca-"lidis, protinus confricandum eſt totum cor-"pus, porro atque ad idonea cardiaca confu-"giendum eſt *." Hanc opinionem priori longè anteferimus. Nam, ut antea diximus, vis naturæ medicatrix, una ratione, materiam morbi ex partibus internis ad externas dirigere ſemper conatur, ubi in corporis ſuperficie, ſub forma macularum, apparet, poſt tempus debitum, in ſquamis furfuraceis abitura. Si igitur maculæ citius, quam jus eſt, retroceſſerint, humorum confluxus eſt ad partes internas, et proindè periculum imminet, ne ſuffocatio, pneumonia, alvique fluxus, ſuperveniant. Conſilia ideoque curandi erunt, vaſa ſanguifera deplere, et humorum curſum ad ſuperficiem divertere; quod efficiunt emetica,

* Huxham. de Aëre et Morb. epidem.

ca, diaphoretica, frictiones corporis, epiſpaſtica, et balneum tepidum.

Ubi maculæ violaceæ, aut atræ ſunt, aliis etiam debilitatis, aut putredinis, ſymptomatis comitantibus, curatio altera, et huic prorſus diverſa, debet eſſe. Non minus enim diſcrepat rubeola putrida a benigna et regulari, quam variola diſcreta a confluente. Ad febris naturam ratio habenda eſt, quæ, ſynocho ſimilis, ex ſynocha et typho compoſita videtur; ſub initio morbi, uti ſynocha, ſigna inflammationis oſtendit, poſtea autem, et finem verſus, vires vitæ imminuuntur, uti in typho. Vehementer porro ad putredinem proclivis eſt. Cautela ergo maxima mehercule poſtulatur, ne evitatâ Scyllâ in Charybdin irruas. Sanguinis detractio cautiſſimè permittenda. Si urgeant ſymptomata ſeveriora, quæ inflammationem minitant, ſemel, forſan, venam ſecare licet: ne repetatur verò, eſt religiosè in-

terdicendum. Melius erit actionem cordis arteriarumque inordinatam, et corporis irritabilitatem auctam, acidis libere ſumptis, minuere et conſopire; aërem in cubiculo aliquantò frigidiorem ſervando, alvum ſubindè modicè ducendo; poſteaque, cum vires vitæ langueſcant, cardiaca mitiora, et minus ſtimulantia, adminiſtrando: ad hoc genus pertinent cinchona, amara, aromatica aliaque, quoad effectus, ſimilia. De hac re vero non locus eſt hic amplius differere. Vide quæ de morbillis putridis ſcripſit celeb. WATSON, in Obſerv. Med. Lond. ed. vol. iv. art. xi.

3. Non eſt profectò morbi conſecutio moleſtior ulla quam *diarrhœa* mucoſa liquida, quæ rubeolam ſæpiſſimè ſubſequitur. Poſt cuticulæ deſquamationem, ſi ſuperficies arida ſit, ſine perſpiratione inſenſibili, dejectiones alvi moleſtiſſimæ, et creberrimæ, ægrotum haud rarò torquent, nam conſenſus adeo intimus

mus inter cutem et tubum alimentarium eſt, ut, illa obſtructa, ad hunc humores immediatè irruunt.

Ubi per cutem non penitùs expellatur virus rubeoloſum, nec a viribus vitæ ritè ſubigatur, inteſtinorum tunicam villoſam petit, vaſa ejus ſtimulat, ſecretionem intendit, et diarrhœam mucoſam, coryzæ forſan haud diſſimilem, concitat. Hanc ſiſtere nil magis juvat, ut verbis Sydenhami utar, quàm venam ſecare, " Diarrhœa, quam morbillos excipere di-" cimus, venæſectione pariter ſanatur *." Ita tamen revera ſe rem habere pulchrè ſatis confirmatur hiſtoria quæ ſequitur. Juvenis ab India Orientali domum redux dyſenteriam ibi paſſus eſt, quæ per Biennium uſque eum torſit, fruſtra adverſantibus medicis et medicina, quibus utriſque tamen, invicem ſæpius mutatis, diu uſus erat. Tandem verò, quaſi ſumma

* Sydenham. de Morbillis.

ſumma miſeria omnibus numeris haud abſoluta eſſet, fractis omnino viribus, frequenti dejectione muci, et torminibus ventris tantum non confectus, rubeola, quæ tunc temporis epidemicè graſſabatur, correptus ægrotavit; ægrotavit ſane, eò tamen, uſque tantum (date fidem!) ut brevi penitus convaleſceret, liber omnino à dyſenteria, liber à rubeolâ. Superveniens rubeola profligavit dyſenteriam. Suis ſibi viribus exhauſta ſponte evanuit rubeola. Hujus phenomeni ratio quadruplex eſt.

1. Dyſenteria quippe quæ in vetuſtatem diu abiit, vaſa inteſtinorum ſecernentia laxa et debilia fieri indicat, at verò ſuperveniens febris inflammatoria, qualis in rubeola accidit, ſtimulo ſuo per omne corpus diffuſo, tonum amiſſum his etiam cum reliquis vaſis reddit:—hinc ſiſtitur alvi fluxus, et ſedantur ſpaſmi.

2. Con-

2. Conſortium quod cutem inter et inteſtina obtinet, eò committit, ut his affectis illa invicem laboret; hinc dyſenteriæ ipſius medela abſolvitur diaphoreticis, et hujuſmodi aliis, quæ perſpirationem movent: impedita cutis exhalatio alvum feſtinat.

3. Muſculorum motus, qui diu eodem tenore perſtiterunt, ſua ſponte raró quieſcunt, niſi, aliâ interveniente causâ, motuum ordo uſitatus perturbetur. Hinc forſan rubeola, ſubverſo quem inſtituerat habitu dyſenteria, morbum exulavit.

4. Quin et ſi revera, ut monet Hunter celeberrimus, actio duplex in eodem corpore uno eodemque tempore nulla eſſe poſſit, in aprico eſt ratio, quare, approquinquante rubeolâ, evaneſceret dyſenteria.

Quò

Quò tamen rectiùs et abſolutiùs explicationem attingamus, plures ex his allatis cauſis, ſimul concurrentes, in cenſum accipi debent.

Quâ verò rationê aliâ, niſi minuendo vim circumeuntis ſanguinis, quæ febrem adhuc vegetam ſuſtinet, tollit ejuſdem miſſio diarrhœam, quæ excipit rubeolam, in confeſſo eſt, nos penitus ignorare. Poſt ſanguinis miſſionem oportet ea porrigere quæ irritationem inteſtinorum conſopiunt et actionem eorundem inordinatam compeſcunt; juvat etiam fluida ad ſuperficiem elicere.

*Ophthalmia.*—Huic morbi ſequelæ occurrere, nil melius eſt quam oculos à luce per totum morbum defendere, et aqua roſæ frigida, vel ſolutione ceruſſæ acetatæ, ſubinde lavare. Si verò nihilominus ulcuſcula ſequantur, hydrargyri præparata idonea, cum oleis vel unctuoſis commiſta, tutum et efficax remedium

evadunt:

evadunt: adhibenda ſunt etiam ea quæ alvum ducunt, et humores ab oculis derivant; hæc verò ſunt cathartica, et exulceratoria.

*Venter tumidus.*—Si venter durus et tumidus fit, cum corporis reliqui macie, opportunum erit alvum ſubinde calomelane movere, et abdomen diu et ſedulo fricare. Equitatio inſuper quotidiana multum prodeſt.

*Phthiſis.*—Quando hic morbus rubeolam conſequitur, eventus fauſti ſpes parva eſt; ulcuſcula enim, quæ pulmonibus poſt rubeolam ſuperveniunt, mali admodum moris ſunt, et curatu difficilia. Ea adhibenda ſunt quæ phthiſi maxime prodeſſe cognoſcuntur. De his, adminiſtratio antiphlogiſtica ſtrictiſſima; lac aſininum; equitatio quotidiana, ſub cœlo benigno; mutatio cœli frequens; et exulceratio inter coſtas, optima ſunt. Quantum phthiſios curationi conducat mutatio cœli frequens ſatis ſuperque comprobavit Gregorius noſter

noſter Profeſſor celeberrimus, in Diſſertatione ſua elegantiſſima et utiliſſima, *De morbis cœli mutatione medendis.* De exulcerationis inter coſtas uſu, multum olim mihi ſcripſit amicus meus cariſſimus, nunquam mihi ſatis lugendus, Gulielmus Keir, ſancti Thomæ Nosocomii, nuper Medicus ingenioſiſſimus—multoſque caſus enarravit ubi eventus lætiſſimos, ex ulceratione lata, et alta, in latere, medicamento cauſtico facta, viderat; quos ipſi etiam, multiplici experientiâ, feliciſſimè comprobavimus.

FINIS.